

Strazburg, 8 Aralık 2009

**DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA HÂKİM VE SAVCILAR ARASINDAKİ
İLİŞKİLER HAKKINDA
AVRUPA KONSEYİ BAKANLAR KOMİTESİNİN DİKKATİNE SUNULAN
AVRUPA HÂKİMLERİ DANIŞMA KONSEYİNİN (CCJE) 12 (2009) SAYILI
GÖRÜŞÜ
VE
AVRUPA SAVCILARI DANIŞMA KONSEYİNİN (CCPE) 4 (2009) SAYILI GÖRÜŞÜ**

(CCJE ve CCPE tarafından birlikte kabul edilen bu Görüş, “Bordeaux Bildirisi” olarak adlandırılmaktadır.)

BORDEAUX BİLDİRİSİ

"DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA HÂKİM VE SAVCILAR"

Avrupa Hâkimleri Danışma Konseyi (CCJE) ile Avrupa Savcıları Danışma Konseyi (CCPE), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin hâkim-savcı ilişkileri konusunda bir görüş hazırlanması talebi üzerine aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Toplumun hukukun üstünlüğünün adil, tarafsız ve etkili bir yargı yönetimi ile güvence altına alınmasında menfaati vardır. Savcılar ve hâkimler, bütün muhakeme sürecinde bireysel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını ve kamu düzeninin korunmasını sağlamalıdır. Bu, sanıkların ve mağdurların haklarına tamamıyla saygı duyulmasını gerektirir. Bir savcının kovuşturmayaya yer olmadığına ilişkin kararı yargısal denetime açık olmalıdır. Mağdurun davayı mahkemeye doğrudan götürmesi buna bir seçenek olabilir.

Yargının adil idaresi; mahkemenin bağımsızlığına saygının, güçler ayrılığı ilkesinin ve nihai mahkeme kararlarının bağlayıcılığının yanı sıra savcılık ve savunma arasında güçler eşitliğinin bulunmasını gerektirir.

Adaletin adil, tarafsız ve etkili idaresinin teminat altına alınması için hâkim ve savcıların birbirinden farklı olan, ancak tamamlayıcılık arz eden görevlerinin gereğince icra edilmesine ihtiyaç vardır. Hâkim ve savcılar hem kendi görevlerinde bağımsız içerisinde hareket etmeli hem de birbirlerinden bağımsız olmalı ve bu şekilde görünmelidirler.

Yeterli düzeyde örgütsel, mali, maddi ve insani kaynağın ulusal yargı sisteminin kullanımına sunulması gereklidir.

Hâkimler (bazı durumlarda jüriler), savcılık tarafından düzenli olarak önlerine getirilen davaları savcılığın, davalı tarafın veya başka bir unsurun uygunsuz etkisi altında kalmadan gereğince karara bağlamalıdır.

Hukukun icrası ve bazı durumlarda savcılığın dava öncesi takdir yetkileri; savcılarının statüsünün yasa tarafından hâkimlerinkine benzer şekilde mümkün olan en yüksek seviyede güvence altına alınmasını gerektirir. Her iki meslek de karar verme sürecinde bağımsız ve özerk olmalı, görevlerini nesnel ve tarafsız olarak yerine getirmelidir.

CCJE ve CCPE, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına ve 6. maddesine ilişkin olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin istikrarlı içtihatlarına işaret eder. Özellikle, Mahkemenin yargı yetkisi kullanmak üzere kanunla yetki verilen bir görevlinin yürütme organından ve dava taraflarından bağımsız olması gerekliliğini kabul ettiği, ancak daha yüksek ve bağımsız yargı otoritesine tabi olma durumunun dışlanmadığı kararlara atıfta bulunmaktadır. Savcıya yargısal görevlerin verilmesi, özellikle küçük yaptırımlar içeren davalarla sınırlı tutulmalı; bu görevler, aynı konu hakkında soruşturma yapma yetkisi ile birlikte yerine getirilmemeli ve sanığın bu tür davaların, yargı görevleri icra eden bağımsız ve tarafsız bir makam tarafından karara bağlanmasına ilişkin hakkına hâlel getirmemelidir.

Savcılarının bağımsız bir statüye sahip olmaları için aşağıdakiler başta olmak üzere birtakım asgari koşullar gereklidir:

Konum ve faaliyetlerinin savcılık hizmetinin dışında kalan her türlü kaynağın etki ve müdahalesinden bağımsız olması;

Maaşın yanı sıra mesleğe alınmalarının, kariyer gelişimlerinin, tayin (yalnızca kanuna göre veya kendi rızalarınca geçerlilik kazanmalıdır) dâhil olmak üzere mesleki teminatlarının kanunla öngörülen güvencelerle korunması.

Hukukun üstünlüğü ilkesi ile yönetilen bir devlette savcılık hiyerarşik bir yapıya sahip ise savcılar bakımından kovuşturmanın etkililiği; yetki, hesap verebilirlik ve sorumluluğun saydam çizgileri ile sıkı bir bağlantı içindedir. Her bir savcıya verilen talimatlar yazılı olmalı, kanuna uygun olmalı ve kamunun ulaşabileceği savcılık hizmetlerinin bulunduğu yerlerde bununla alakalı ilke ve ölçütler ile uyumlu olmalıdır. Savcının kovuşturma yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin kararlarının kanun kapsamındaki her türlü denetimi tarafsız ve nesnel olarak icra edilmelidir. Her durumda mağdurun menfaatlerine gerekli özen gösterilmelidir.

Yasal sürece dâhil olan tüm meslek mensuplarının ortak yasal ilkeleri ve etik değerleri paylaşmaları, adaletin doğru bir şekilde yönetimi açısından elzemdir. Yönetim eğitimi de dâhil olmak üzere eğitimler, hâkim ve savcılar için bir hak olmanın yanında aynı zamanda bir görevdir. Bu eğitim tarafsız bir temelde düzenlenmeli ve etkililiği düzenli ve nesnel şekilde değerlendirilmelidir. Uygun olduğu durumlarda hâkim, savcı ve avukatların ortak konularda birlikte eğitim almaları, en yüksek kalitede adaletle ulaşmaya katkıda bulunabilecektir.

Toplum menfaati, adalet sisteminin işleyişi konusunda kamuyu bilgilendirmesi için medyaya gerekli bilginin sağlanmasını da gerektirir. Özellikle sanığın masumiyet karinesine, adil yargılanma hakkına ve davalara dâhil olan herkesin özel ve ailevi yaşam hakkına gerekli özeni göstermek suretiyle yetkili makamlar bu tür bilgileri sağlamalıdır. Hâkim ve savcılar, kendi mesleklerinin medya ile ilişkilerine dair birer iyi uygulamalar veya kılavuz ilkeler belgesi oluşturmalıdır.

Hâkim ve savcılar, yargısal konularda uluslararası işbirliği bakımından kilit role sahiptirler. Farklı ülkelerin yetkili makamları arasındaki karşılıklı güvenin geliştirilmesi gereklidir. Bu bağlamda insan haklarının ve temel özgürlüklerin etkili korunması amacıyla, savcılar tarafından uluslararası işbirliği vasıtası ile toplanan ve yargılama sürecinde kullanılan bilgilerin içerik ve kaynak bakımından saydam olması ve hâkimlere ve tüm taraflara açık olması bir zorunluluktur.

Savcıların ceza hukuku alanının dışında görevlere sahip olduğu üye devletlerde işbu belgede bahsi geçen ilkeler bu görevler için de geçerlidir.

Bu metin Avrupa Konseyi'nin katkılarıyla Türkçeye çevrilen gayri resmi tercümedir.